

Ljiljana Bubnjević and Dragana Radojičić, *A Mosaic of Archival Closeness. Anthropology of Memories from the Pannonian to the Adriatic Sea*

Monographic Edition, Metroon, Volume 5.
Novi Sad – Belgrade: The Archives of Vojvodina
and The Institute of Ethnography SASA, 2022. pp. 154.

Љиљана Бубњевић из Архива Војводине и проф. др Драгана Радојићић из Етнографског института САНУ ауторке су књиге *A Mosaic of Archival Closeness. Anthropology of Memories from the Pannonian to the Adriatic Sea* (Мозаик архивске блискости. Антропологија сећања ог Панонског до Јагранског мора). Публикација је објављена у едицији Метроон која представља интегрални део Монографских издања Етнографског института САНУ. Књига је објављена у суиздању Архива Војводине из Новог Сада и Етнографског института САНУ из Београда.

Монографију *A Mosaic of Archival Closeness. Anthropology of Memories from the Pannonian to the Adriatic Sea* чини пет поглавља, библиографија и додаток у виду колор блока.

Прво поглавље носи симболички наслов *The “Clean” Border* („Чиста“ граница) и представља увод у студију.

Наредна три поглавља чине окосницу књиге. То су: *Archival Secrets – Anthropological Discoveries* (Архивске тајне – антрополошка открића), *Records of the Past – The Sea of Proximity* (Записи прошлости – море блискости) и *From The Margin to a Scientific Discipline* (Са маргине до научне дисциплине – композиција архивалија ог Панонског до Јагранског мора).

Последње поглавље носи наслов *Mosaic of Archival Boxes* (Мозаик архивских кућија) и представља сажетак на српском.

Следе *Списак литературе* и додаток *Попис докумената*. Додатак садржи изабране литографије које илуструју униформе војника из периода краја 17. века, из 18. века и из средине 19. века. Љиљана Бубњевић нам је у колор блоку представила литографије које чине део архивске документације Немачког историјског музеја из Берлина (*Deutsches Historisches Museum, Berlin*). Драгана Радојичић је у склопу колор блока поделила са читаоцима ликовни израз ношње и барокне одеће из 18. века који представља уметничко остварење академске сликарке Горице Брауновић. Илустрације су објављене у књизи Драгане Радојичић *Ношња и барокна одећа у 18. вијеку* (1995).

Бубњевић и Радојичић су свој истраживачки фокус у овој монографији усмериле ка архивским изворима које су консултовале у Архиву Војводине и архивима Боке Которске. Ауторке су на тај начин креирале, како кажу, „мозаичку слику минулих епоха“ (стр. 11) и то „кроз архивско - антрополошку визуру“ (стр. 11).

Љиљана Бубњевић и Драгана Радојичић су мозаик архивске блискости саставиле из изабраног архивског материјала, са идејом да своја досадашња знања и рад преточе у текст који не подразумева критику или анализу извора, нити њихово тумачење у одређеном теоријском контексту, већ су у њему сажета „искуство и сећање у мисији очувања културне баштине“ (стр. 146).

Ауторке су путујући „између два мора – Панонског и Јадранског“ (стр. 147), користећи архивске изворе извеле компаративну синтезу и путем ње указале на „дијапазон различитих сегмената живота током осамнаестог и деветнаестог века како на простору Панонске низије тако и у Бокототорском заливу“ (стр. 147).

Књига тако постаје својеврстан „мозаик информација“ (стр. 147), који, према речима ауторки, пружа „концизну слику анализираних догађаја и времена“ (стр. 147).

Култура сећања представља један од кључних појмова којим се Бубњевић и Радојичић служе на овом „путовању“ кроз архивалије. Реч је о култури схваћеној у најширем смислу те речи и сећању које је могуће декодирати помоћу података забележених у архивским изворима. Ауторке уједно упућују на могућност „читања“ архивских извора у различитим контекстима. Тако је у књизи, пре свега у оквиру другог и трећег поглавља, посебан акценат стављен на проблематику миграција и војних активности које су се одвијале на простору данашње Војводине. Истраживачки фокус је усмерен и ка култури одевања и одевним предметима који су били у употреби у 18. веку, у руралним и урбаним срединама уз обалу Јадранског мора. Пажњу

читаоца у том контексту привлаче и изрази који су забележени у том периоду за поједине делове женског и мушког костима на ширем подручју Бокоторског залива и Медитерана. Поједини називи за женске одевне предмете оријенталног порекла (нпр. алаца) према мојим сазнањима, у употреби су у неколико измењеном облику и данас, премда на једном другом географском простору. Посебан печат књизи дају документа која се користе у контексту приказивања и интерпретације извора.

Мозаик архивске блискости сведочи и о богатству фондова који постоје у Архиву Војводине и у архивима у Боки Которској. У монографији се, дакле, ставља акценат на архивистику и могућност њене примене у етнолошким и антрополошких истраживањима, али и у контексту историјске, језичке и културолошке анализе. У том погледу је оправдано настојање ауторки да нам представе поступке који се изводе у циљу систематизације и чувања архивске грађе, као и да нас упуте на могуће начине употребе архивских фондова. Посве је разумљиво да архивска грађа, сама по себи, може да има улогу очувања и преношења података из минулих епоха у садашњи тренутак, с тим да архивски материјал постаје „сведок“ прошлости услед његовог коришћења као извора при научно-истраживачком раду. Бубњевић и Радојичић су овим, како кажу, пионирским подухватом настојале да подстакну и друге истраживаче да свој рад усмере и ка архивским изворима који нам, као што се из овде представљеног истраживања може видети, пружају низ могућности за креативна промишљања на различите, за читаоце можда и неочекиване теме. Књига Љиљане Бубњевић и Драгане Радојичић у том смислу подстиче на размишљања о неким већ реализованим или тек замишљеним путовањима, било да је у питању пут кроз архивске или неке друге изворе потекле са Панонског, Јадранског или неко другог мора.

A Mosaic of Archival Closeness. Anthropology of Memories from the Pannonian to the Adriatic Sea је прво заједничко монографско издање Архива Војводине из Новог Сада и Етнографског института САНУ из Београда. Љиљана Бубњевић и Драгана Радојичић путем ове коауторске монографије „позивају“ сараднике обе институције на заједничка интердисциплинарна истраживања и уједно на њихово обједињавање у виду сличних публикација. Сарадња између поменутих институција је са *Мозаиком архивских блискости* као и са монографијом *Маје и сећања* (Метроон књ. 4) ауторки Драгане Радојичић и Иване Башић (2022) реализована и на пољу издавачке делатности.

Едиција Метрон са овим, као и претходно поменутиим издањем (књ. 4) добија ново ликовно решење, односно дизајн корица. Аутори су докторанди са Факултета примењених уметности из Београда. У том смислу, издавањем ове и претходно поменуте монографије повезане су три институције: Архив Војводине из Новог Сада, Етнографски институт САНУ и Факултет примењених уметности из Београда. Књига Љиљане Бубњевић и Драгане Радојичић, уз претходно наведено, указује на могућности повезивања и развијања међусобног дијалога и сарадње између научних, културних и образовних институција, чему је у научноистраживачком раду такође важно стремити.

Јадранка Ђорђевић Црнобрња